GIRONA EST, QUINA ESCOLA VOLEM?

Document de síntesi i proposta a partir de les jornades . Gener-febrer 2017

Introducció

Amb l'objectiu de generar una proposta pròpia pel que fa a l'escolarització a Girona Est, la comissió d'educació de la CUP-Crida per Girona va organitzar unes jornades al sector per conèixer, analitzar, reflexionar i plantejar propostes tant amb la gent dels barris que conformen el sector com amb professionals que ens poguessin aportar visions diferents sobre el tema. Les jornades consisteixen en 5 sessions celebrades entre el gener i febrer de 2017 al centre cívic Onyar.

Amb aquest document volem fer una síntesi de les jornades tant a un nivell més reflexiu com propositiu. No pretenem, doncs, que aquest document sigui una anàlisi i reflexió extensa i documentada sinó un reflex del que s'ha abordat en les diverses sessions.

Síntesi

Les aportacions dels i les ponents així com les reflexions fruït dels debats endegats en les diverses sessions ens han permès constatar el següent:

Actualment tenim un sistema educatiu que té per objectiu l'ensenyament, no l'educació. Les lleis actuals i la dinàmica que determina el govern tant estatal com català promouen la competència entre escoles i obliden la cerca la promoció de l'equitat i la igualtat d'oportunitats. Així, el fracàs educatiu ho és del sistema i no de les persones que aquest exclou.

Les característiques de Girona Est fa que existeixin múltiples barreres (físiques, socials, mentals…) que dificulten la relació dels barris que conformen el sector amb la resta de la ciutat i viceversa. Per això apareix com a clau la idea de fer el pas de "sortir del barri" i és important valorar els moments i contextos en què la població de Girona Est es relaciona amb la resta de la ciutat així com buscar fórmules per tal que la resta de la ciutat faci seu aquest sector i participi de les activitats que hi tenen lloc. En definitiva es tracta de trencar les barreres o buscar fórmules de superar-les. Una de les barreres que apunten diversos professionals i veïns del barri com a dificultat per treballar-hi tant temes d'educació com de desenvolupament comunitari és la sensació d'impunitat que tenen algunes persones del sector davant de conductes delictives. També la imatge o la no imatge del sector que es té des de la resta de la ciutat és una barrera important que actua en ambdós direccions.

Tot i el reconeixement força generalitzat que el sector no ha anat a millor des de la seva creació en molts sentits, sí que es reconeix la possibilitat de moltes persones del barri de seguir processos educatius d'èxit. Es contraposa, doncs la incapacitat de transformació comunitària als èxits individuals existents.

S'evidencia que la transformació comunitària requereix una aposta conjunta important que impliqui les diverses administracions, àrees de gestió i sectors implicats. Un abordatge integral amb polítiques a curt, mitjà i llarg termini pensades i realitzades per als barris i amb els barris. Sorgeix la idea de la necessitat de qualsevol projecte de generar il·lusió, de permetre somniar. Tot i que s'han invertit molts recursos al sector al llarg dels anys, sovint no s'han obtingut els fruits desitjats. Des dels professionals sovint s'explica pel fet de no haver-hi una aposta real de transformació ("interessa mantenir el sector en situació de

precarietat") sinó d'anar tapant forats. Al mateix temps s'apunta que tot i que s'han anat fent passos per millorar la coordinació i cap al treball en xarxa, no hi ha un projecte comú a nivell de sector que permeti un treball en xarxa real. Això ha fet que sovint hagin existit duplicitat de recursos, protocols sense coherència o mancances de coordinació. Al mateix temps es contraposa la necessitat de professionals amb vocació per treballar en aquest entorn a les exigències d'implicacions més enllà de les obligacions laborals que sovint comporten alguns projectes i que s'entén que tampoc poden ser imprescindibles.

En l'àmbit específic de l'educació, hi ha consens en què cal entendre-la de manera àmplia, partint de la necessitat d'una educació al llarg de tota la vida i per tant contemplant totes les etapes educatives i alhora abordant la idea d'educació a temps complet i per tant anant més enllà del que es consideren horaris lectius.

S'entén que cal analitzar i tenir en compte els diversos elements que tenen efecte i esdevenen claus per a l'èxit escolar: efectes individuals, efecte familiar i d'entorn molt proper, efecte context, efecte procés i efecte composició escola. Cadascun d'ells cal abordar-los a través de mesures i polítiques específiques però alhora de forma global. Al mateix temps apareix com a clau alhora d'entendre els processos educatius més o menys exitosos, l'experiència escolar subjectiva, és a dir com cada individu viu i interpreta el seu propi procés educatiu. Diversos estudis basats en els resultats de les proves PISA demostren que en un model educatiu com el que tenim actualment, la reducció de la segregació escolar milloraria considerablement el nivell educatiu. Aquest, per tant, ha de ser un objectiu imprescindible.

Sovint apareixen com a contraposats objectius desitjables i, per tant, cal buscar equilibris en diversos sentits. A l'escola, cal trobar l'equilibri entre l'aposta per treballar aspectes extracurriculars (molt necessaris) i mantenir el nivell educatiu necessari, així com mantenir unes metodologies educatives innovadores i considerades d'èxit alhora que es respon a les expectatives de les famílies. També quan abordem el tema de l'educació dins el sector i/o fora del sector, s'entén que és necessari trobar equilibri entre tenir una oferta de qualitat als barris del sector i alhora permetre l'obertura a la resta de la ciutat.

Mesures

A més de l'anàlisi de context i la reflexió, les jornades Girona Est, quina escola volem? han servit per posar sobre la taula una bona colla de mesures que en la línia de les reflexions fetes en l'apartat anterior cal abordar per millorar l'educació al sector. En aquest apartat volem apuntar les mesures plantejades i ho fem organitzades en 5 blocs que responen sobretot als elements que hem identificat com a claus per explicar l'èxit educatiu dels infants:

- Característiques individuals i familiars (1)
- Característiques context (2)
- Característiques procés educatiu
  - Qualitat educativa (3)
  - Equitat (4)
- Característiques de composició de l'escola (minimitzar la segregació) (5)

<u>Característiques individuals i familiars (motxilla) (1):</u>

- Renda familiar garantida: apareix com una fòrmula interessant en molts sentits.
- Implicació de la família a l'escola: el fet que les famílies participin a l'escola apareix com un element clau a treballar des de diversos àmbits.
- Treball comunitari: s'entén que cal fer un pas més enllà de la mera coordinació i aprofundir en el treball en xarxa generat a partir d'un projecte comú de tots els serveis, entitats i grups que formen part dels barris del sector o tenen quelcom a dir-hi. L'experiència del projecte comunitari de la Mina es valora molt positivament en aquest sentit.
- L'absentisme escolar: cal treballar-lo de forma específica però també en el marc de les mesures preventives d'equitat i per a l'èxit escolar.

Context (2):

- Canvi de visió del barri: cal treballar per trencar amb els estereotips que la ciutadania de la resta de Girona té dels barris del sector.
- Trencament de la impunitat: la idea de la impunitat existent davant de determinades conductes delictives al barri apareix com una barrera molt important que cal trencar.
- Serveis al barri: des del convenciment que cal un abordatge integral que englobi tots els àmbits d'acció, s'entén que en totes les àrees de gestió cal mantenir la lògica dels millors professionals i els millors serveis per al sector.
- L'enfortiment de la participació social a nivell de barri a través del treball comunitari apareix com a única via real de transformació.

Qualitat educativa (3):

- Els millors professionals: hi ha consens en què cal buscar sistemes que permetin destinar els millors professionals en escoles i barris d'especial complexitat com aquests.
- Els millors serveis: també en el cas dels serveis, s'entén que és on hi ha més complexitat que cal abocar més i millors recursos.
- Vocacional: es veu com a clau el fet que els professionals que treballin al barri ho facin perquè coneixen el context, creuen en les potencialitats de les persones que hi viuen i estan motivats per treballar-hi.
- Acompanyament a l'escolarització: apareixen com a claus totes les tasques que es fan des de fora l'escola que enforteixen directa o indirectament hàbits i aprenentatges escolars.
- Es valoren molt positivament aquelles metodologies que aconsegueixen la implicació de les famílies i la comunitat en la dinàmica de l'escola ja que permeten que les famílies coneguin i valorin la tasca educativa que s'hi fa i que els infants s'hi sentin més vinculats a través de les famílies. En aquest sentit es valora positivament l'experiència de la comunitat d'aprenentatge
- Metodologies flexibles, adaptades i pràctiques: es considera important preveure l'ús de metodologies que acostin la mainada a la realitat de les seves famílies, abordant ja des de primària la practicitat dels aprenentatges a través de l'aprenentatge d'oficis.

Equitat (4):

- Replantejament 0-3: s'entén que és una etapa clau que marca una gran diferència del punt de partida amb el què un infant entre a l'escola. Per això, cal apostar per un model global (integral), flexible i universal que s'adapti al màxim a totes les realitats, necessitats i demandes de les famílies del sector.

- Conèixer i acompanyar l'experiència escolar subjectiva (ex. Hi ha desafecció escolar? Sentiment d'allunyament de l'escola?)
- Aposta per l'escola a temps complet: oferta d'extraescolars de qualitat i assequibles amb acompanyament a les mateixes. Les extraescolars apareixen com a oportunitat per sortir del barri i relacionar-se amb la resta de la ciutat.
- Transicions i post-obligatòria: són moments claus en els quals es requereix de forma especial un acompanyament i orientació continuada als més vulnerables.
- Les escoles de segones oportunitats amb un plantejament adequat i recursos suficients apareixen com una bona proposta per aquella mainada que queda exclosa del sistema educatiu.
- Educació de persones joves i adultes: la formació de joves (segona oportunitat) i la formació de pares i mares s'entén que és clau i s'ha d'abordar també tenint en compte les característiques de la gent del sector. També es presenta la nova vellesa com un grup amb molt potencial que cal aprofitar, per exemple amb programes de voluntariat o mentories.

<u>Minimitzar la segregació (5):</u>

- Criteris del mapa escolar
    - Ubicació dels centres escolars
    - Zonificació escolar: calen zones escolars prou grosses per tal que incloguin diversitat de contextos i centres, però alhora tenir en compte criteris de proximitat.
    - Assignacions: es valora molt positivament les adscripcions limitades que faciliten donar continuïtat a un mateix projecte en el pas de primària a secundària.
    - Taules mixtes de planificació: esdevenen un element clau perquè acaben determinant si en la gestió del procés d'admissió d'alumnat es prioritza el dret a l'elecció de centre o l'equitat educativa.
- Diagnosi de les necessitat educatives especials i gestió de la reserva de places: cal que hi hagi equilibri entre el numero de reserves i les NEE diagnosticades
- Tasca OMEs: aquestes oficines poden ser claus per a la fiscalització de mals usos i estímul bons usos.
- Acompanyament a la matrícula.